

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

BUDGETING MANAGEMENT OF AUTONOMY SCHOOLS UNDER THE PATHUM THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

เศกสันต์ รุ่งกะทีก^{1*}, อรสา จรูญธรรม¹ และชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์¹
Sekson Rungkatuk, Orasa Charoontham and Chanchai Wongsirasawat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 7 ด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบ

1. การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงบประมาณ แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณ, โรงเรียนนิติบุคคล, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: Seksonr@hotmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to investigate the budgeting management of autonomy schools under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office in 7 aspects, and to compare the budgeting management as classified by position and school size. The sample consisted of 118 school administrators in autonomy schools under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office. The instrument used for collecting data was a set of 5-point rating scale questionnaires, percentage, mean, standard deviation, t-test and One-way ANOVA were employed for data analysis.

The findings of research were as follows:

1. The budgeting management of autonomy school under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office as a whole was at a high level, considering each aspect, it was also at a high level.
2. The comparison of the budgeting management of autonomy schools under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office, as a whole and in each aspect, classified by position and school size, indicated no statistically significant difference.

Keywords: Budgeting Management, Autonomy School, Basic School

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ดังบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง ในการบริหารจัดการตามมาตรา 58 กำหนดไว้ว่าให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ควบคู่กับการบริหารการเงิน และบัญชีอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมถึงการจัดตั้งงบประมาณ (กรมวิชาการ, 2546)

จากการที่ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา มีการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การบริหารงานในรูปแบบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงาน ในภูมิภาค ให้เป็นหน่วยงานราชการส่วนกลางที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค ที่ทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษา แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในเรื่องของการบริหารจัดการด้านงบประมาณ โดยจะให้ความสำคัญกับระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ให้มีขั้นตอนรัดกุมและโปร่งใส ปรับระบบการบัญชี และการเงิน เป็นแบบพึงรับพึงจ่าย (Accrual Basis)

ให้เชื่อมโยงกับการคำนวณความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ไป เทียบกับผลผลิตที่เกิดขึ้นเน้นการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดให้มีการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด และการตรวจสอบภายในจะปรับเปลี่ยนไป ไม่เน้นการตรวจสอบ ให้ถูกต้องตามระเบียบเพียงอย่างเดียว แต่จะรวมถึงการตรวจสอบสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

ผลจากการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว ก่อให้เกิดการกระจายอำนาจการบริหารลงสู่เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีการจัดระเบียบบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษา ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขตจะต้องจัดระเบียบการบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาออกเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นโรงเรียนมีฐานะ เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่า ด้วยการบริหารจัดการและขอบเขต การปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา คือ ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณของที่ตั้งไว้สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับ มีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับพัสดุตามที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ หรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบ มีการรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคตามระเบียบการคลังว่าด้วย การรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ มีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด และให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ไว้เป็นหลักฐานโดยให้สรุปรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัดทราบ ทุกสิ้นปีงบประมาณและให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีทรัพย์สินดังกล่าว แล้วรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

จากการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้มีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต้องปรับแนวทางการปฏิบัติตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน การบริหารงบประมาณ และการรายงานผล โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน และมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ภายใต้งบประมาณที่จำกัด ตามระบบการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ การดำเนินการจัดทำและเสนอขอ งบประมาณการจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และรายงานผล การใช้จ่ายเงิน ผลการดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) จึงเห็นได้ว่า การบริหารจัดการด้านงบประมาณดังกล่าวเป็นภาระความรับผิดชอบที่ทางสถานศึกษาต้องปฏิบัติ ซึ่งทำให้ส่งผลต่อระบบการบริหารจัดการ การสร้างความเข้าใจและการจัดวางตัวบุคคลให้รับผิดชอบ งานด้านงบประมาณ แต่ในปัจจุบันสถานศึกษายังพบปัญหาในการบริหารงบประมาณ อยู่หลายประการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ เนื่องจากสถานศึกษาต้องให้ครูรับภาระในการปฏิบัติงานดังกล่าวด้วย ซึ่งครูยังขาดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ เพราะไม่ได้มีวุฒิโดยตรง อาศัยเพียง

ประสบการณ์การทำงาน จากการอบรมเพียงเท่านั้น โดยเฉพาะสภาพโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีบุคลากรขาดแคลน ย่อมส่งผลกระทบเป็นอย่างยิ่ง

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารงบประมาณได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานงบประมาณตามข้อบ่งชี้ ภารกิจในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อนำเสนอผลงานวิจัยเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาเพื่อสร้าง ความเข้มแข็ง ให้แก่สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล เพื่อรองรับการกระจายอำนาจให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 170 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 170 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert และแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน ใช้เกณฑ์ของ Best (1993)

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสาร ตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำนวน 7 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ

การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารการบัญชี และการบริหารพัสดุสินทรัพย์

2. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยขอคำแนะนำจากกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ แนะนำปรับปรุงแก้ไข

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา

2. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปเสนอต่อ กรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

3. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการของ Cronbach (1990) เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เพื่อขอ ความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และให้ส่งแบบสอบถามคืนที่ ผู้วิจัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาหาคะแนน ตามแนวทางการประเมินความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบลิเคิร์ต (Likert' Scale)

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

2. การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนน เป็นตัวชี้วัด โดยอาศัยแนวคิดของ Best (1993) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง การปฏิบัติงานบริหารงบประมาณอยู่ในระดับ
มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 มีการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 มีการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับ

ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 มีการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 มีการปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายและสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. วิเคราะห์ระดับการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ใช้ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี มีผลการวิจัยและอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 118 คน โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.42 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.44 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.14

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดทำ และเสนอของบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.52) ด้านการจัดสรรงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.54) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.64) การระดม ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.63) การบริหารเงิน การเงิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.63) การบริหารบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.53) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.38)

ค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ การจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.83$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.59$) จากผลการวิจัยพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พัชราภรณ์ จุลมณฑล (2551) ได้ศึกษาการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็น นิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็น นิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงนครา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารงบประมาณอยู่ระดับมาก

การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 118 คน โดยสังกัดในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 25.42 สังกัดในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 36.44 และสังกัดในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 38.14 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณของโรงเรียน

ขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.04) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.52) โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.64) ด้านการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 0.72) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.54) โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.36) ด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน ของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.96) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.72) โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.04) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา ของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.92) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.92) โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.92) ด้านการบริหารการเงิน ของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.89) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.92) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.89) ด้านการบริหารบัญชี ของโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.84) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.87) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.90) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ของโรงเรียนขนาดเล็ก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.89) โรงเรียนขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.89) โรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.89) โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงานต้องใช้ระเบียบและแนวปฏิบัติเดียวกันถึงแม้จะเป็นโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ วาทีณี ตันติวีระวงศ์ (2546) ศึกษาความรู้และการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามขนาดโรงเรียน พบว่า ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผน แบบมุ่งเน้นผลงานไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ คือ ด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ และด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้จ่ายเงินและผลการดำเนินงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารการเงิน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงการบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงบประมาณของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลสนับสนุนการทำวิจัยให้ขยายวงกว้างมากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการบริหารงบประมาณควรน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาเป็นหลักการสำคัญในระบบการศึกษาของไทยให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. ด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนที่มีส่วนร่วม ในการวางแผนงบประมาณ
3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ โรงเรียนควรมีการนำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และร่างข้อตกลงผลผลิตขอความเห็นชอบคณะกรรมการสถานศึกษา
4. ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน โรงเรียนควรมีกระบวนการสำหรับติดตามต้นทุนผลผลิต และต้นทุนต่อหน่วย
5. ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดหารายได้ และสินทรัพย์ในส่วนที่จะนำมาซึ่งรายได้
6. ด้านการบริหารการเงิน และด้านการบริหารบัญชี โรงเรียนควรมีการสุปรายการบันทึกบัญชีทุกวันทำการและเงินทุกประเภท ณ วันทำการสุดท้ายของเดือน
7. ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โรงเรียนควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดใช้และจัดหาสินทรัพย์ และการทดแทนสินทรัพย์เดิมโดยคำนึงถึงกรอบงบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ตัวแปรอื่น เช่น อำเภอที่ตั้ง หรือโรงเรียนในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล ประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน
2. ควรศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พัชรภรณ์ จุลมณฑล. (2551). การบริหารงบประมาณของโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข็ญ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์.
- วาทีนั ดันติวีระวงศ์. (2546). ศึกษาความรู้และการดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผนงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหารและครูโรงเรียนนำร่องโครงการปรับปรุงระบบการจัดงบประมาณ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
-

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **หลักเกณฑ์การใช้จ่ายงบประมาณ**

ประเภทเงินอุดหนุน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ.

Best, J. W. (1993). **Research in Education.** Boston, MA: Allyn and Bacon.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing.** (5th ed). New York: Happer Colline.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis.** New York: Harper.